„UNIVERSUL“ IN ARDEAL ŞI BANAT

Solemnităţile din com. Sinersig (Banat)

Târnosirea bisericii ortodoxe.— Inaugurarea monumentului eroilor.— Predica şi cuvântarea P.S.Episcopului Vasile Lăzărescu al Caransebeşului

Timişoara, 26 Sept.

Comuna Sinersig, aşezată la 45 km. sud de Timişoara şi 10 km. nord-vest de Lugoj, a avut parte Duminică de o dublă sărbătoare. Credincioşii ortodocşi din această comună, în preajma războiului mondial şi-au zidit un locaş de închinăciune. Din cauza evenimentelor biserica a fost sfinţită numai de un sobor de preoţi, în care situaţie a rămas din 1913 până astăzi. Luându-se hotărârea ca biserica să fie târnosită de P. S. episcop Vasile al Caransebeşului, i s'au făcut noui îmbunătăţiri, atât în interior, cât şi la exterior sorocindu-se ziua de Dummică, acestui praznic creştinesc.

Intreaga comună a îmbrăcat haină de mare sărbătoare. Casele din jurul bisericei au fost împodobite în verdeaţă, covoare naţionale, s'a ridicat un arc de triumf, iar credincioşii tineri şi bătrâni în haine de sărbătoare au ieşit înaintea oaspeţilor.

Străjerii şi străjerele purtau peste hainele lor curate, tricolorul naţional.

Dimineaţa la marginea satului P. S. episcop Lăzărescu a fost întâmpinat de credincioşi şi autorităţile locale, cari l-au condus la biserică. La solemnitate au luat parte şi d-nii dr. Gh. Ciupe secretarul general al ţinutului, col. Gh. Praporgescu prefectul judeţului, dr. Dimitrie Nistor avocat fost prefect, Gh. Mihăilescu-Timiş avocat, Traian Boroancă şef de cabinet la prefectură, dr. Borca primarul Buziaşului, pretorul Duicu Buziaş, Pavel Lungu primar, I. Pirtea notar, Augustin Rufu şi d-ra Maria Iacob învăţători etc.

Serviciul religios a fost oficiat de P. S. episcop Vasile înconjurat de preoţii Vichente Pirtea parohul comunei, Em. Pirtea (Sacos) protopopul Ghetea (Buziaş) Bojn (Capăt) Ilie Traian (Ficătari) iar răspunsurile religioase au fost date de corul mixt al tineretului condus de ţăranul Ion Ploşu. Pentru felul desăvârşit, cum a condus corul, acest ţăran merită toată lauda.

In tot timpul serviciului religios s'au tras focuri cu teascul.

PREDICA P. S. EPISCOP VASILE LAZARESCU

După terminarea actului târnosirii, P. S. episcop Vasile a rostit următoarea predică:

Iubiţii mei fii sufleteşti!

Cine nu cunoaşte truda oamenilor, pentru a câştiga ceva în viaţă?

O mare durere a omenirei este să urmărească un ideal, pe care foarte puţini ajung să-l câştige în viaţă. Sufletul din noi pururea stăruie să cunoască adevărul şi împlinirea binelui, drept aceea sunt puţini aceia cari au ajuns la îndeplinirea idealului, pe care l-au urmărit în viaţa lor. Ar fi prea dureros să nu avem mângâierea să ne vedem acest ideal îndeplinit. Felul cum trebuie să ne îndeplinim acest ideal este viaţa noastră creştinească.

Ceeace nu se poate dobândi prin insuficienţa puterilor omeneşti, se desăvârşeşte şi câştigă prin darul lui Dumnezeu.

Biserica noastră creştină a îndemnat pe fiii ei, ca la toate lucrările şi stăruinţele lor, să nu se reazime numai pe puterile trupeşti, ci să ceară şi ajutorul Celui de sus, ajutorul lui Dumnezeu.

Iată iubiţii mei fii sufleteşti, adevărul care se desprinde din sfânta evanghelie de azi „Doamne, doamne, toată noaptea ne-am străduit şi alergat şi n'am pescuit nimic“ au zis apostolii către Isus.

Acest cuvânt este îndreptat nouă, prin apostoli şi sfânta biserică, tuturor credincioşilor ei.

In vremurile grele şi tulburi de azi, când răsună iar acest cuvânt al Mântuitorului, datori suntem să-l înţelegem.

Să înţelegem această mreje, care ni se aruncă nouă. Priviţi cum se desfăşoară viaţa celor mai multe popoare. Lupta împotriva crucii şi a lui Dumnezeu, se dă cu înverşunare de aceia, cari nu vreau să asculte aceste învăţături. In ţara noastră însă biserica este chemată să facă ceeace i-a poruncit Mântuitorul. In fruntea trebuirilor publice stă cel mai mare slujitor al bisericei. Drept aceea să fie în suflete cât mai multă virtute creştină, să avem întărire sufletească, pentru grelele clipe, cari ne aşteaptă de azi înainte.

Odată cu aşezarea sfintelor moaşte în pristolul sfântului altar, al acestei biserici, să se aşeze în sufletele credincioşilor acestei comune, duhul sfânt şi pilda vieţii mucenicilor. Mucenicia este ascultarea chemării bisericei, identificându-se viaţa de cameni cu învăţăturile bisericei. Azi, când s'a făcut târnosirea acestei biserici, îndrăznesc în virtutea misiunei mele, să arunc şi eu mreaja, chemându-vă în jurul bisericei, să fiţi întăriţi sufleteşte, să ne consolidăm sufleteşte, pentruca toţi Românii uniţi, să învingem orice primejdii.

Prea sfinţia Sa a mulţumit apoi credincioşilor pentru primirea ce i-a făcut, invocând duhul sfânt şi binecuvântând pe credincioşi.

*

După terminarea sfintei liturghii, credincioşii în frunte cu Episcopul, preoţii şi invitaţii, au format un cortegiu şi au trecut în faţa casei culturale, la monumentul eroilor.

INAUGURAREA MONUMENTULUI EROILOR

Sinersigul a dat tribut războiului mondial, 25 de morţi. Intru amintirea lor şi drept pildă pentru urmaşi, s'a ridicat un monument din granit, înalt de câţiva metri, cu trei cruci, pe care s'au săpat numele eroilor.

Slujba religioasă a sfinţirii monumentului a fost oficiată de P. S. episcop Vasile, înconjurat de un sobor de cinci preoţi.

După serviciul religios, urcat pe soclu, Episcopul Vasile a rostit următoarea cuvântare.

Iubiţi fii sufleteşti!

O operă mare şi trainică, folositoare neamului nu se poate ridica decât pe temelia jertfei, atât a duhului cât şi a trupului, care se jertfeşte înfrăţindu-se cu glia, pe care au trăit moşii şi strămoşii noştri.

Jertfa aceasta a trupului va dăinui pe pământ, atâta vreme cât urmaşii se vor inspira din viaţa şi fapta înaintaşilor.

Războiul mondial a secerat multe vieţi de români, cari au fost scumpe acelora cari le-au dat viaţă, şi au ştiut să se împace cu ideia jertfei lor trupeşti. Astăzi aceste jertfiri sunt scumpe nu numai familiilor, ci neamului intreg. Drept aceea se ridică monumente pentru păstrarea şi amintirea acelora, cari au ştiut să se jertfească pe altarul patriei.

Cel mai demn monument pe care-l putem ridica lor este însă iubirea din sufletul nostru, să ne atragă şi îndemne pe fiecare, să ne facem datoria ca şi înaintaşii noştrii, eroi.

Dacă vreţi ca ridicarea acestui monument să fie folositoare sufletelor, odată cu aceste rugăciuni, luaţi fiecare hotărârea, ca să vă faceţi şi voi datoria, în locul unde sunteţi chemaţi, ca şi aceşti eroi.

In veci pomenirea lor şi Dumnezeu să vă binecuvinte.

*

Dela monument asistenţa s'a îndreptat în biserică unde s'a dat binecuvântarea, după care a urmat un banchet dat de parohie, la care au toastat pentru M. S. Regele P. S. episcop Vasile şi dr. Gh. Ciupe secretarul general al ţinutului Timiş, iar păr. Vichente Pirtea a închinat pentru sănătatea P. S. Episcopului Vasile.

O senzaţională arestare a poliţiei din Cluj

Cluj, 26 Septembrie

Sâmbătă după amiază, soţia unui cunoscut director de bancă clujan, din str. Gh. Coşbuc nr. 9, a cutreerat mai multe magazine, pentru a face diferite cumpărături, având în poşetă 167.000 de lei. Plecând din tutungeria situată în calea Regele Ferdinand nr. 28, proprietatea lui Francisc Mandel, cumpărătoarea s'a uitat poşeta cu banii, pe tejgheau tutungeriei. Reintorcându-se după câteva minute şi interesându-se dacă nu cumva îşi lăsase acolo poşeta, vânzătorii au negat acest lucru. Cum la fel i s'a întâmplat şi în celelalte magazine pe cari le vizitase în cursul acelei după amiezi, păgubaşa văzând că nu poate ajunge la nici un rezultat s'a adresat poliţiei.

In urma reclamaţiei depuse, s'a făcut imediat o percheziţie la tutungeria bănuită, dar anchetatorii n'au putut găsi nimic. La plecarea lor însă, au fost întâmpinaţi de un comerciant din apropiere, care a declarat că cu câteva minute înainte de venirea poliţiştilor a văzut cum servitoarea lui Francisc Mandel a părăsit tutungeria, ducând un pachet învelit într'un ziar, fapt care a determinat arestarea acesteia la înapoierea ei.

Dusă la chestura poliţiei şi supusă unui interogatoriu, după o lungă tăgăduire servitoarea a sfârşit prin a recunoaşte că, după sfatul patronilor ei, dusese la la locuinţa acestora un pachet pe care îl ascunsese în sobă, fără a şti însă ce conţinea acel pachet.

Făcându-se o descindere la locuinţa lui Francisc Mandel din calea Regele Ferdinand nr. 18, poşeta a fost găsită la locul indicat. In urma acestei descoperiri, atât comerciantul necinstit, cât şi soţia lui, care de asemenea tăgăduise că s'ar fi uitat o poşetă în tutungerie, au fost arestaţi şi duşi la chestura poliţiei.

Domnii abonaţi sunt rugaţi ca la orice reclamaţie sau schimbare de adresă să binevoiască a ne trimite eticheta cu care primesc ziarul, iar spre a fi prompt serviţi la reînoirea abonamentului să lipească pe cuponul mandatului poştal eticheta abonamentului expirat.

Sfinţirea bisericii militare din Cluj

Cluj, 26 Septembrie

Duminică dimineaţă a fost sfinţită biserica militară a regimentului de infanterie din localitate. Serviciul divin a fost oficiat de P .S. S dr. Partenie Ciopron, episcopul armatei, înconjurat de asesorul consistorial Laurenţiu Curea, de preotul loc. col. Ioan Dăncilă, de preoţii căpitani V. Păcuraru şi Dumitru Coşeriu şi de preotul Ioan Opreanu. Răspunsurile au fost date de corul militar.

La serviciul divin a participat un numeros public în frunte cu reprezentanţii autorităţilor civile şi militare din localitate, între cari d-nii gen. Cristea Vasilescu, comandantul corpului de armată, col. Manole Enescu, prefectul judeţului Cluj, col. Dumitru Jianu comandantul regimentului de infanterie, col. Gavrilescu, dela acelaş regiment, col. V. Pantelimonescu, comandantul tribunalului militar, prof. univ. dr. Ioan Lupaş, precum şi un mare număr de ofiţeri dela toate unităţile din garnizoana Cluj.

Primul a luat cuvântul P. S. S. dr. Partenie Ciopron, care după ce a vorbit despre importanţa bisericei în viaţa neamului românesc, s'a adresat ostaşilor, arătând că locaşul de închinăciune este un veşnic isvor de îmbărbătare pentru ori şi cine, mai ales în zilele de grea încercare cari par să apară mai curând de cât s'ar fi aşteptat cineva.

A luat apoi cuvântul d. col. Manole Enescu, prefectul judeţului Cluj, fost comandant al regimentului de infanterie din localitate, care a făcut o expunere asupra greutăţilor întâmpinate cu strângerea fondurilor necesare renovării acestei biserici.

Luând cuvântul, d. căpitan Dumitru Coşeriu, parohul bisericei nou sfinţite, care cu această ocazie a fost înălţat la rangul de protopop, a arătat cum această biserică, ce a servit în cursul anilor locaş de închinăciune nu numai militarilor dar unui numeros public, a fost transformată dintr'o sală de mese în anul 1920. Cu timpul însă, locaşul suferise stricăciuni.

Mulţumită sumelor necesare renovării, parte strânse din donaţiile făcute de ofiţerii garnizoanei, parte strânse din diferite colecte, sau prn sumele date de prefectura Cluj, corpul local de armată şi ministerul de interne, în anul trecut au început lucrările de renovare ale acestui sfânt locaş de închinăciune.

Ultimul a vorbit d. col. Dumitru Jianu, comandantul regimentului de infanterie, care a mulţumit tuturor acelora cari au contribuit la renovarea şi înfrumuseţarea acestui locaş de închinăciune.

In curtea cazărmii regimentului, unde aştepta o companie de onoare, P. S. S. episcoul dr. Partenie Ciopron a ţinut o altă cuvântare soldaţilor, care s'a sfârşit în intonaţiile Imnului Regal executat de orchestra militară, în timp ce toţi cei prezenţi au ovaţionat îndelung pentru M. S. Regele Carol II.

Solemnitatea sfinţirii, s'a terminat cu un festival artistic în sala de mese a regimentului de infanterie, după care a urmat, în cazinoul acestuia, o masă comună.

Noui lucrări edilitare la Arad

Va fi introdusă apă potabilă la 900 de locuinţe. — Se proectează canalizarea intregului oraş

Arad, 27 Sept.

Despre starea deplorabilă în care se găsesc cartierele mărginaşe ale oraşului nostru ne-am ocupat deseori. Dar vina este şi a proprietarilor de case, care n'au dat ascultare sfaturilor date de autorităţile municipale, astfel că timp foarte îndelungat au trebuit să sufere din cauza lipsei de apă, de drumuri bune şi de canalizare. Noui conducători în urma referatelor primite din partea serviciului edilitar, au hotărît ca pentru început să se facă pe o întindere mai mare canalizarea şi introducerea apeductului şi în acele raze ale oraşului, care cad în noua orânduire şi care sunt luate în programul de muncă a serviciului de canalizare. Astfel vor fi obligaţi peste 900 de proprietari de case ca să introducă apeductul şi să suporte în parte şi cheltuelile de lucru.

Odată cu începerea acestei lucrări proprietarii de case vor mai fi obligaţi, acolo unde este cazul, să contribue şi la întreţinerea drumurilor, dar mai ales la punerea în bună stare a trotuarelor care iarăşi lasă foarte mult de dorit.

Aci arătăm că toate întreprinderile comercializate ale primăriei Arad au trecut sub o singură conducere, în fruntea căreia se află d. inginer Mihail Tripa.

In curând se va pune în aplicare repararea tuturor căilor de comunicaţie din localitate şi vor fi complet revizuite toate întreprinderile municipiului Arad, care au fost comercializate şi care n'au dat randamentul dorit.

Situaţia ucenicilor români din ţinutul Someş

Cluj, 26 Sept.

După cum am relatat adesori, situaţia ucenicilor români din localitate este una din cele mai triste, atât prin faptul purtării neomeneşti a patronilor, aproape în intregime minoritari, cât mai ales prin felul în care se abuzează de ei; uneori nu numai că nu li se plăteşte nimic, dar nici nu li se recunoaşte timpul petrecut în atelierul acestora.

Astfel sunt în cuprinsul ţinutului Someş nenumăraţi patroni, cari au primit carte de lucru şi dreptul de a deschide ateliere fără a avea în acelaş timp dreptul de a angaja ucenici şi a face contract cu aceştia, deoarece le lipseşte un anumit examen care le-ar da dreptul la asemenea lucruri.

Dar aceşti patroni nu se sfiesc să angajeze ucenici şi să-i ţină timp îndelungat, pentru ca, atunci când ar trebui să încheie contract cu ei şi să le recunoască timpul petrecut în atelierul lor, să declare părinţilor acestor ucenici, că nu pot face un asemenea lucru, deoarece Camera de muncă îi opreşte din cine ştie ce considerente.

Cum asemenea cazuri sunt frecvente, şi cum ele duc nu numai la abusul provenit din reaua credinţă a patronilor minoritari, dar şi la discreditarea unor instituţii, cum sunt Camera de muncă, etc., Inspectoratul muncii din localitate ar trebui să se sesizeze de o asemenea situaţie şi să încerce s'o stăvilească prin trimiterea în judecată a patronilor proprietari de ateliere, cari angajează ucenici, deşi ştiu bine că nu au drept să facă lucrul acesta.

Contrabande descoperite in regiunea Baia-Mare

Baia Mare, 26 Sept.

Zilele acestea d. plot. I. Bâlcu, şeful postului jandarmi Cernesti, împreună cu serg. Dinu Mihai, făcând controlul autobuzului Borcoman ce venia dela Sighet spre Tg. Lăpuş au găsit sub scaun un pachet cu basmale şi alte mărfuri din Cehoslovacia. Autobuzul era condus de şoferul Lazăr Bela şi taxatorul Sas Alexandru. Pasager era numai călugărul Visarion Săpânţan. Personalul autobuzului n'a putut să dea deslusiri asupra proprietarului pachetului cu mărfuri. Aduşi la oficiul de vamă din localitate, şoferul şi taxatorul au fost amendaţi cu 16.000 lei.

In aceeaş zi, jandarmii au perchiziţionat o căruţă cu scânduri ce mergea dela Tg. Lăpuş spre Dej. Au găsit 500 basmale bumbac din Cehoslovacia. Confiscate şi aduse la oficiul vamal din Baia-Mare împreună cu căruţaşul, acesta din urmă declară că un evreu i-a încredinţat în Lăpuş acel pachet urmând să-l ducă la Dej unde se vor întâlni şi i-l va preda. Se fac cercetări pentru descoperirea lui.

Existând bănuială că în comuna Nistru ar exista niste contrabandişti de aur, d. maior Miclea, d. cpt. Serban şi plot. M. Uresan V. şi Mihailuc M. au venit la Baia-Mare şi au întreprins cercetări, descoperind în buzunarul lui Schmiedt Francisc venit din Nistru la Baia-Mare, un grăunte de aur ars în greutate de 200 grame. S'a stabilit că individul nu avea actele necesare pentru a transporta aurul. La locuinţa lui în Nistru au mai găsit 18 gr. aur şi diferite soluţii de prelucrare a minereurilor. La urmă, Schmiedt a recunoscut vă vindea clandestin lui Rosenfeld Iacob comerciant din localitate aurul prelucrat cu 110 lei gramul. Acesta la rândul lui îl transporta în străinătate.

Condamnarea unui agent de asigurare la Timişoara

Timişoara, 27 Septembrie

Inaintea Curţii de apel din localitate s'a judecat apelul lui Leopold Iritz, angajat al soc. de asigurare „Franco-Română“ sucursala Timişoara, contra sentinţei tribunalului Timiş, prin care a fost condamnat la 2 luni închisoare, 2000 lei amendă şi 1300 lei despăgubiri civile, pentru înşelăciune şi fals în acte private.

Numitul în calitate de agent de asigurare, promiţând avantagii mari celor cari fac asigurări, a angajat câteva asigurări pe timp de 10 ani, iar pentru societate modifica chitanţele, pe timp de 20 ani, în scopul de a câştiga dela societate un procent mai mare.

In acest fel a înşelat pe Emilia Hivek, Vida Rotariu, Fr. Kaldy şi Ludovic Varga.

Curtea de apel i-a respins apelul, confirmând sentinţa tribunalului.

Costul abonamentului la ziarul UNIVERSUL este

Lei 750 pe un an
„ 380 pe 6 luni
„ 200 pe 3 luni

S'a lămurit misterul spargerilor comise in ultimul timp la Timişoara

Timişoara, 27 Septembrie

La timp, am scris, despre prinderea spărgătorului Eugen Halpern, la Cluj, el fiind autorul spargerei îndrăzneţe dela Institutul „Notre Dame“ de unde a furat suma de 87.000 lei.

Cum poliţia avea indicii că acesta n'a operat singur, după cercetările şi interogatoriile luate acestuia s'a aflat că el a lucrat cu un alt tovarăş, anume Oto Abraham.

Acesta a fost arestat de poliţia din Bucureşti, dar a trebuit să fie reţinut acolo, fiindcă are la activul său numeroase spargeri în Capitală. După ce se vor termina cercetările, va fi trimis sub pază la Timişoara, pentru a se face reconstituirea spargerilor şi jefuirilor făptuite în localitate.

S'a aflat astfel că cei doi au săvârşit într'o lună cinci spargeri în localitate. Astfel în noaptea de 22 August au furat din biroul întreprinderii Eugen Braun din str. Goidu 10, suma de 2320 lei şi obiecte în valoare de 10.720 lei; în noaptea de 24 August introducându-se prin pivniţă în atelierul lui Romulus Foen din str. Virgil Oniţiu 13 au furat suma de 30.000 lei; în noaptea de 1 crt. au furat dela liceul evreiesc suma de 11.600 lei; în noaptea de 3 crt. au furat din restaurantul grădina Ariana, instrumentele muzicale şi bani în numerar, în total lucruri în valoare de 30 mii lei, iar în noaptea de 5 crt. au dat lovitura dela institutul Notre Dame.

Prin arestarea celor doi spărgători s'a lămurit misterul spargerilor din ultima vreme săvârşite în localitate.

ANCHETELE NOASTRE

ACTIVITATEA EFORIEI DE PĂŞUNAT DELA FĂGĂRAŞ

Făgăraş, 26 Septembrie

Problema păşunatului în judeţul nostru este de o importanţă deosebită, pentru că aci creşterea vitelor este în plină desvoltare, ea formând în unele părţi, ocupaţia principală a locuitorilor. Locurile sterpe şi supuse inundaţiilor, sunt întrebuinţate exclusiv pentru păşunat. Comunele şi particularii prin composesorate îşi au rezervate suprafeţe întinse pentru păşunatul vitelor. In tot judeţul, nu există comună, care să nu aibă un izlaz comunal, pentru păşune.

In ultimii ani care au precedat războiul, multe din aceste păşuni, ajunseră sterpe.

Bălăriile, mărăcinii şi muşuroaiele le copleşiseră, răpind astfel o bună parte din terenul producător de iarbă. O altă latură a păşunatului o formau irigaţiile şi şipotile de adăpat. In comunele de pe valea Oltului, vitele trebuiau să meargă la adăpat la mari depărtări, la un râu oarecare, stricând astfel semănăturile din vecinătate, distrugând iarba prin călcarea în picioare, pe mari porţiuni de teren.

In comunele de pe dealurile din părţile ardelene, situaţia era şi mai rea. In părţile joase din mijlocul islazului, locuitorii săpau o groapă, unde se strângea apă de ploaie.

Aci se adăpau vitele în aceiaş mocirlă în care se scăldau bivolii şi porcii, cu apă stătută, caldă, care în cele mai dese cazuri se transforma într'un focar de microbi. Anul trecut, într'o singură zi, au murit în comuna Cobor, 143 de vite mari, care s'au infectat dintr'o astfel de baltă, cu microbi de dalac. Norocul cel mare l-a avut comuna cu medicii care au sărit în grabă şi au făcut inoculări.

Lucrurile acestea nu mai puteau să dăinuiască. Actualul prefect, d colonel Mihail Papadopol, în unire cu d. Caton Păltineanu, directorul serviciului agricol, au pornit la o acţiune sănătoasă pentru îndepărtarea acestor rele. Au adunat oamenii de prin sate, s'au consfătuit cu ei şi pe baza datelor şi deziderateler, s'au elaborat planuri sistematice, care au fost apoi puse în aplicare.

In judeţ, sunt 19.709 de hectare islaz, din care 15.636 hectare proprietatea comunelor şi 4073 hectare proprietatea composesoratelor.

Acţiunea a început prin Eforia de păşunat, unde prefectul este preşedinte. In baza deziderateler locuitorilor, s'au rectificat taxele de păşunat pe vite, taxându-se de la caz la caz, cu 60, 80, 100 şi 150 lei de cap de vită mare. O parte din aceste taxe sunt întrebuinţate pentru cheltuelile de administraţie şi îmbunătăţire a eforiei de păşunat comunale, iar o altă parte a trecut la eforia judeţeană. In baza acestor date, s'a făcut bugetul eforiei judeţene, care a atins la venituri şi cheltueli suma de 2.106.113 lei. La cheltueli, aceste sume au fost afectate numai pentru îmbunătăţiri, astfel: seminţe de nutreţ: 100.000lei, plantaţii: 34.800 lei; construiri de adăpători: 226:567 lei; instrumente diferite: 304.000 lei; construirea de fântâni seci şi silozuri; 61.000 lei; canalizări şi drenaje: 20.000 lei; câmpuri de experienţă: 5.000 lei; pepiniera judeţeană: 126.000 lei; pentru grajduri şi dependinţe 147.000 lei; pentru reproducători; 522 700 lei.

S'au curăţit islazurile de muşuroaie şi mărăcini, pe o suprafaţă totală de 14.537 de hec. pământ, grăpându-se în acelaş timp o suprafaţă de 9383 hectare, pentru regenerare. Pentru a se aşeza terenul şi astupa diferite canaluri subterane s'au tăvălugit 10.758 hectare de islaz.

Pentru diferite demonstraţii, eforia judeţeană a mai însămânţat 117 hectare cu diferite plante de nutreţ (lucernă, trifoiu, sparcetă, iarbă de sudan).

In vederea organizării unui adăpost de umbră pentru vite, mărăcinii au fost înlocuiţi cu 800 nuci, precum şi cu 773.400 diferiţi puieţi, în valoare de 85.866 lei.

Totodată islazurile comunale au fost îmbogăţite cu 17 şipote din care 14 în islazurile comunale şi 3 în cele composesorale, în valoare, primele, de 144.990 lei, iar cele de al doilea de 45.000 lei. Natural că această sumă a fost cheltuită efectiv din fondurile eforiei judeţene, numai pentru materialele brute ce trebuiau cumpărate, ca fier, ciment, burlane. Restul, ca mâna de lucru, cărămidă, lemne, au fost date de locuitorii interesaţi. Valoarea reală a acestor şipote, trece de 2 milioane lei.

Tot eforia de păşunat a mai cumpărat 50 de tauri în valoare de 486.835 lei, precum şi 32 vieri reproducători în valoare de 93.350 lei, necesari pentru reproducere.

In vederea îngrijirii islazurilor, a cumpărat 86 pulverizatoare şi 85 grape pentru livezi.

In anul acesta au fost învoite pe toate aceste islazuri 26.013 vite mari pentru păşunat.

Prin noile amenajări ce s'au făcut la 27.896 vite mari.

Ascultarea martorilor in procesul soţilor Csermak

Arad, 26 Septembrie

Primul martor audiat este Vişoiu Viorel, ziarist, care afirmă că nu-l crede capabil pe Liviu Putici, de înşelăciuni, dat fiindcă îl cunoaşte pe acuzat de pe băncile şcolii, ca element de o cinste ireproşabilă. Este adevărat că în tovărăşia lui Liviu Putici, am cunoscut şi pe d-ra Csermak, pe care mi-a prezentat-o drept viitoare logodnică.

Teodor Stan, soţul Victoriei Stan camerista dela hotelul „Union“ din Bucureşti, spune că soţia sa a împrumutat 80 de mii soţilor Csermak, fapt ce l-a neliniştit. Odată s'au gândit ca să pornească acţiune publică împotriva celor doi soţi, dar nevasta sa l-a încredinţat că vor primi banii.

Martorul Kalouschek Iosef dă relaţii despre Jan Kratochvil afirmând că acesta a reuşit primul dintre studenţii cehi trimişi de statul cehoslovac să facă studii în România.

Văduva lui Augustin Sigismund lămureşte chestiunea hârtiei arse în casa soţilor Csermak, despre care a aflat dela băiatul său, prin servitoarea soţilor Csermak.

Hirsch Serena afirmă că a dat soţilor Csermak marfă pe credit şi că a primit din partea lor câteva cadouri. Ba ceva mai mult spune că i s'a promis din partea Mariei Csermak o zestre de 200 mii lei, iar surorii sale i-a promis 100 mii lei.

Costea Romul spune că a cunoscut pe soţii Csermak la sora lui, Aurora Putici. El a împrumutat pe inculpaţi cu 100 mii lei. Tot în casa surorii sale a aflat despre existenţa fabuloasei averi din străinătate a soţilor Csermak.

Florica Beuter, la care sunt găzduiţi copiii soţilor Csermak, afirmă că a auzit pe Victor Putici, povestind că cunoaşte pe Maria Csermak de mai multă vreme şi că ar fi putut-o lua în căsătorie.

Martorul Luţaiu Cornel, avocat, spune că n'a văzut niciodată vreo hârtie de valoare şi nici că ar fi fost la dânsul cineva cu rente din Cehoslovacia. Am fost doar să dau unele lămuriri în privinţa transferului. Maria Csermak mi-a spus să afirm Aurorei Putici, că rentele sunt depuse la mine. Am refuzat să fac acest lucru.

Martora Ardelean Irina lămureşte relaţiile dintre familia Csermak şi d-na Hartman. Acelaşi lucru face şi martora Nagy Elisabeta.

O depoziţie de mai mare importanţă face subdirectorul dela banca anglo-cehă, Giri Keisl din Bucureşti, care dă relaţiuni foarte bune despre inginerul Jan Kratochwil. După cele spuse de martor, acuzatul a făcut studii strălucite la Academia de comerţ din Praga şi Bucureşti unde a şi predat studenţilor cursuri de limba cehă, a desvoltat o apreciabilă activitate publicistică în periodicele economice din Cehoslovacia, era prezent la toate manifestările culturale, sportive etc., ce aveau de scop strângerea relaţiunilor dintre cehi şi români. Ca funcţionar era un model de corectitudine. Nu-l crede capabil de înşelăciune.

In continuare este audiat personalul de conducere dela banca „Aiădană“ din localitate. Martorii, d Ion Tatu, directorul băncii, d-na Silvia Moldovan, d. Eremia Gheorghe şi d. Aurel Davidescu, dau relaţiuni despre împrumuturile acordate soţilor Putici.

Desbaterile se încheie prin audierea ultimilor martori, Feiner Matei şi Hirsch Elena, foşti creditori ai soţilor Csermak, care afirmă c'au acordat creditul în urma svonurilor auzite despre averile din străinătate şi în urma legăturilor pe care au văzut că le au soţii Csermak la Arad.

———xXx⊙●⊙xXx———

Din Aiud

SPORTIVE. — In cadrul campionatului districtual, Duminică, pe arena C. S. A., s'a disputat matchul de football între echipele Arieşul din Turda şi A. S. A. din Aiud. Rezultatul a fost 3—0 în favoarea echipei Arieşul.

FURTURI. — Săteanului Alexandru Stan din com. Gârbova de jos, i s'au furat în noptile trecute haine în valoare de peste 10 mii lei.

Se crede că acest furt ar fi în legătpură cu spargerile prăvăliilor d-lor Bugy şi L. Văcariu din Aiud şi că autorii ar fi deţinuţii evadaţi dela închisoarea din Aiud.

Industria aurului şi lacunele valorificării acestui metal

Alba-Iulia, 26 Sept.

Exploatarea aurului în ţara noastră a fost totdeauna una dintre cele mai importante probleme fiind vorba despre unul din cele mai de seamă produse ale ţării, însă datorită politicei greşite din trecut exploatarea lui a avut de suferit, din cauză că nici odată oficial nu a fost plătit după preţul pieţii mondiale şi astfel proprietarii de mine căutau să-l vândă pe sub mână gozarilor cu preţ mult mai urcat, decât cel plătit de stat cu umarea naturală că în loc ca aurul să ajungă în visteria statului era trecut graniţa prin contrabandă şi vândut pe pieţele străine.

Facem o comparaţie între preţurile cari s'au plătit în anii trecuţi şi cele cari se plătesc în prezent şi vom vedea că datorită unor calcule greşite statul întotdeauna a plătit aurul cu preţul jumătate faţă de preţurile din străinătate.

După părerea noastră credem că este o greşeală că aurul oficial nu se plăteşte la preţul mondial, de oare ce prin aceasta s'ar încuraja mult producţia şi statul în câţiva ani ar putea avea o mare rezervă de aur putând să facă faţă tuturor obligaţiilor interne şi externe şi pe lângă aceasta ar mai putea da chiar şi împrumuturi altor state.

CUM SE VALORIFICA AURUL LA NOI

Este un mare neajuns şi în modul de răscumpărare a aurului pentru că atunci când aurul este prezentat la oficiul de schimb se analizează şi se plăteşte la predare numai un sfert din valoarea lui, iar pentru rest urmează să aştepte până când oficiul de analiză al statului din Baia-Mare, îl va analiza din nou — lucru care durează cam trei, patru luni — şi numai după aceea se plăteşte producătorului, dar numai valoarea aurului curat, căci argintul — care este în aliaj — nu se plăteşte ci rămâne în mod gratuit statului.

După cum am spus mai sus din cauză că statul nu plăteşte aurul la preţul mondial producătorul socotindu-se păgubit cu 50-60 mii lei la kg., mai bucuros îl vinde — când poate — negustorului improvizat, adică gozarului şi astfel ia drumul străinătăţii.

Asupra preţului cu care a fost plătit aurul cu câţiva ani mai înainte, dăm ca exemplu anul 1924, când la noi se plătea aurul de 18 carate cu lei 28.000 kg., iar clandestin cu 50-60 mii kg., ceea ce arată că pieţele mondiale plăteau aurul de două ori mai mult. Astăzi este plătit oficial cu circa 140.000 lei kg., pe câtă vreme pieţele străine îl plătesc cu aproape 200.000 lei kg. şi deci marea diferenţă perzistă şi astăzi, ceea ce îndeamnă pe producător să-l vândă ca „aur negru“.

Statul, pentru a-şi asigura un venit minim dela măcinatul grâului, a pus pe la mori grăniceri de pază, dar la minele de aur, cari zilnic produc valori de milioane, nu s'a pus nici un fel de control.

Şi fără pază aurul ar ajunge tot în tezaurul statului, dacă ar fi plătit la preţul de pe piaţa mondială, la prima analiză făcută la oficiul de schimb. Aşa se va putea pune capăt speculei cu aurul de pe urma căreia se îmbogăţesc străinii, căci atunci minerul nu ar mai căuta să-l vândă ca „aur negru“.

C. D.

ŞTIRI DIFERITE

ARAD

SINUCIDERE SAU ACCIDENT? — Duminică dimineaţa, cam pe la ora 5 a fost găsit cadavrul oribil mutilat al lui Iacob Ilea, din comuna Roşia-Nouă din judeţul Arad, lângă viaductul ce trece peste calea ferată. Autorităţile caută să stabilească dacă este vorba de o crimă, ori de un simplu accident.

REPAUSUL DUMINICAL E OBLIGATOR. — Inspectoratul muncii din Arad aduce la cunoştinţa tuturor membrilor care fac parte din acest inspectorat că sunt obligaţi ca să respecte repausul duminical pentru toţi angajaţii care fac parte din premilitărie. Sunt obligaţi să respecte această dispoziţiune şi aceia care din întâmplare ar ţine prăvăliile lor deschise Duminica, cum sunt frizerii, restauratorii etc. Această dispoziţie stă în strânsă legătură cu pregătirea tineretului obligat să ia parte la şedinţele premilitare, care conform legilor în vigoare se ţin în aceste zile.

DESCRESTEREA EPIDEMIILOR LA ARAD. — Din statisticile ţinute în evidenţă la serviciul sanitar al municipiului rezultă că la data de 24 Septembrie erau 20 cazuri de febră tifoidă, 6 disinterie şi 4 scarlatină.

HOŢI RECLAMAŢI POLIŢIEI —In str. Vasile Goldiş 11 s'a comis o spargere de unde au fost luate mai multe obiecte de valoare, proprietatea d-lui Gh. Crişan, din str. V. Oniţiu nr. 1.

DISPARIŢIA UNUI TÂNĂR.— Iosif Csiaszi, din localitate, a reclamat poliţiei că fratele său în etate de 16 ani, pe nume Ion Csiaszi a dispărut de mai multe zile şi că nimeni dintre cei ai casei nu ştie unde se află. Se bănueşte că numitul tânăr a fost răpit de indivizi necunoscuţi şi dus într'o localitate ce n'a putut fi încă descoperită. Poliţia a deschis o anchetă.

FURT DE HAINE. — Soţia lui Klein Ignatie, din Arad, strada Brătianu nr. 3, a reclamat poliţiei că infractori încă nedescoperiţi s'au introdus în locuinţa sa cu ajutorul unor chei false şi au luat de acolo albituri şi alte haine.

SE FURĂ CAII.—Am mai arătat în coloanele ziarului nostru că în imprejurimile Aradului o bandă bine organizată fură cai de prin curţile locuitorilor.

RECLAMAT PENTRU AMENINŢARE CU MOARTEA.—Gh. mat poliţiei din circumscripţia a IV-a pe Irina Docei, care l-a ameninţat într'una din zilele acestea cu moartea.

Iosif, din str. P. Pipoş, a reclamat pe Trifan Patrul Petru şi N. Sănătescu supleanţi.

Notarii cercuali şi primarii de reşedinţă de notariate au fost aleşi membri în comitetul de conducere.

LIPSA LEMNELOR. — Deşi suntem aproape în pragul iernei, pe piaţă nu se găseşte nici un car de lemn, deşi trăim într'o regiune păduroasă.

In localitate se vinde un metru de lemne în plaţ, cu 220 şi 250. iar ţăranul nu poate să mai aducă lemne la piaţă, deoarece nu poate să facă transport de lemne fără o aprobare prealabilă din partea ocolului silvic, aprobare care costă cam 30—40 lei pentru un car de lemne.

BAIA DE CRIŞ

INFIINŢAREA ASOCIAŢIEI PENTRU ASIGURAREA BOVINELOR DIN PLASA BAIA DE CRIŞ. — Zilele acestea s'a înfiinţat asociaţia pentru asigurarea bovinelor La această înfiinţare a luat parte un număr de 250 locuitori proprietari şi crescători din întreaga plasă. Odată cu înfiinţarea asociaţiei, s'a asigurat un număr de 500 capete, plătind pentru fiecare cap suma de 20 lei ca prima rată.

In comitetul